

Vaikdarystė: 230 iki 231-ųjų

Vytautas ŽEMAITIS. „Vaikai yra laimė“, - Įsimylėlių dieną pagalvojo Marijampolės vyriausiasis trinkelių klojėjas (toliau trinkeliuotojas) ir sugalvojo, kad laimės Marijampolėje turi būti daugiau.

Net dviems šimtais ir trimis dešimtėmis vaikų. Tiek, kiek metų vakar „stuktelėjo“ mūsų miestui. Pasiiekti tikslą numatyta kitų metų vasario 23 dieną. Kad 231-ąjį miesto gimtadienį švęstų daugiau kūdikių nei šiemet.

Daugiau 4 psl.

MIESTO LAIKRAŠTIS

Marijampolės bestseleris

NEMOKAMAS. Ir www.miesto.lt

2022 m. vasario 24 d. Nr. 4 (1779)

Mokslo ir grožio šventykla, kurioje meldžiasi odontologė

- Išleidote knygą apie savo mokytoją, skambinate pianinu, jūsų šeimos klinika, įsikūrusios Kauno gatvėje, sienas puošia sūnaus Juozo tapyti paveikslai, pacientus gydate skambant muzikai - kas jums prielankesnė: Šventoji Apolonija, odontologų globėja ar Mūza, meno ir mokslo deivė? - klausiu odontologės Deimantės PURTOKIENĖS.

- Kai Pitagoras apie 530 metus prieš mūsų erą atvyko į Krotone (anuomet vienas didžiausių Graikijos miestų - red. pastaba), jo pirmasis darbas buvo pastatyti viena šventyklą visoms Mūzoms. Ir ne šiaip kur, bet miesto centre. Tuo filosofas siekė išaukštinti mokslą, meną, muziką. Kaip matote, mokslas ir grožis gyvena kartu. Šioje šventykloje meldžiuosi ir aš (gal esu iš Pitagoro koki geną paveldėjusi: cha-cha-cha). Medicina, muzika, menas, matematika - visos lygiavertės Dzeuso dukterys. Kai esi įpusėjusi šeštą dešimtį, dažniausiai aukoti reikėtų Mnemei (atminties mūzai)...

- Koks sprendimas lėmė, kad esate odontologė?

- Pradinėse klasėse iškirpau iš senos knygos paveikslėlių su odontologo kėde, gydytoju ir, užrašiusi „Mano būsimoji profesija“, nunešiau mokytojai. Tokia jau, matyt, buvo Moirų (graikų mitologijoje trys likimo ir mirties deivės - red. pastaba) valia... Dantų gydytojų bijojau kaip velnias kryžiaus!

- Neseniai su šeima slidinė-

Portugalija, banglentininkų pamėgtame Arifanos paplūdimyje

jote kalnuose. Kartu vyko jūsų tėvas, vaikai. Taip puoselėjate kartų ryšį?

- Vaikystėje, gal 8-erių ar 9-erių metų, tėtis mane išmokė slidinėti. Lakstydavome dviese Alytaus pa-

nemunėse nuo gan aukštų kalnų. Nučiuožus reikėdavo atlikti staigų posūkį, kad neįlėktum į Nemuną. Slidės lūždavo dažnai...

Praėjus 17-ai metų kartu su vyru mokėme slidinėti savo pirmąjį.

Tai atrodė natūralu, nors nebuvo paprasta. Mokymas Ukrainos Karpatų kalnuose, apsistojant mažai civilizuotame Slavsko miestelyje, šiandien atrodo kaip avantiūra. Kad pasiektume lengvas trasas, reikėjo įveikti trasą, kurioje susiformavę

gūbriai buvo aukštesni už vaiką. Sūnų išgąsdinome ne juokais.

Mokydami kiekvieną vaiką įgijome vis daugiau patirties. Esame sukūrę vaikų mokymo slidinėti kalnuose metodiką.

Daugiau 2 psl.

Marijampolės miesto privilegijos kopijos pirmas puslapis. Kopiją Senujų aktų archyve Varšuvoje apie 1978 metus rado mokytojas, kraštotyrininkas, fotografas Viktoras Gulmanas

Miesto gimtadienis kompanijoje su Maišiagala, Pilviškiais ir gudais

Rimvydas URBONAVIČIUS, istorikas. Vasario 23 d. sukako 230 metų, kai Marijampolei suteikti Magdeburgo miesto savivaldos privilegija ir herbas su Šv. Jurgiu.

Reformų seimas

Privilegijos priešistorė siekia 17 amžiaus vidurį - nuo jo visą šimtmetį Lietuva slėgė didelės nelaimės: alinantys karai dėl teritorijų su Rusija ir Švedija, maras ir badas, plito anarchija, kraštas tapo beveik nevaldomas,

valstybės išdas ištuštėjo, mažos samdomos kariuomenės nepakako ginti šalį ir pan.

Pasibaigus karams, ūkis pamažu pradėjo atsigaivinti, o 1788-1792 metais veikęs Abiejų Tautų Respublikos (Lenkijos karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) federacinė valstybė, gyvavusi iki 1795 metų) Ketverių metų seimas, dar vadinamas Reformų seimu, ėmėsi valstybės pertvarkos. Reikšmingiausias šio Seimo sprendimas - 1791 m. gegužės 3 d. priimta Konstitucija, kuri parodė reformatorių patriotizmą ir pilietinį požiūrį į valstybės likimą.

Pastebėtina, kad Konstitucijoje nebuvo minima Lietuva ir Respublika. Šią klaidą atitaisė LDK atstovų maršalka Seime artilerijos generolas Kazimieras Nestoras Sapiega, Prienų seniūnijos seniūnas (seniūnijai priklausė ir Marijampolės miestas). Jo iniciatyva Konstitucijoje buvo padaryta atitinkama pataisa.

Reformų Seimas įvedė nuolatinę valstybės mokesčių žemvaldžiams, padidino kariuomenę, nustatė naują jos sudarymo bei valdymo tvarką.

Miestų įstatymas

Viena iš pertvarkų palietė miestų gyvenimą: siekta juos

ekonomiškai sustiprinti, o miestiečius - paskatinti tapti aktyviais piliečiais. K. N. Sapiega kartu su aktyviausiais reformų iniciatoriais agitavo Seimą skubos tvarka svarstyti Miestų įstatymą.

1791 m. balandžio 18 d. Seimas priėmė įstatymą „Mūsų laisvieji karališkieji miestai Respublikos valstybėse“ (jis netrukus įtrauktas į Gegužės 3 d. Konstituciją), kuriuo miestiečiams suteiktas asmens neliečiamumas iki teismo sprendimo, teisė įgyti žemės, dirbti valstybės administracijos aparate ir teismuose.

Daugiau 3 psl.

Mokslo ir grožio šventykla, kurioje meldžiasi odontologė

Atkelta iš 1 p.

Praėjo 45-eri. Kalnuose šiemet čiuožėme keturios kartos. Mano tėtis leidosi kartu su savo proanūke Elžbieta. Žiūrėdama į jus galvojau: „Buvo verta!“ Kartu praleistas laikas, bendri pomėgiai šeimą suartina.

- Žiemą slidinėjate, vasarą prie jūros vykstate pasiemusi banglente.

- Banglentės atėjo vėliau. Surfinti (banglenčiauti) mane išsivežė vyras savo penkiasdešimtmečio proga. Ispanijoje, Atlanto vandenyno pakrantėje veikiančioje mokykloje mūsų laukė septyni atletiški 25-30 metų „bendramoksliai“. Einant uolomis, po pažastimi nešantis didžiulę pradedančiųjų banglente, instruktorius įspėjo: „Surfing is hard sport“ (banglenčių sportas yra sunkus – angl.). Mintyse išliko mokykloje matyta mergina, kurios kaktose puikavosi trys siūlės... Tokia buvo pradžia. „Kur tu mane atsivežei?!“ – pasakiau išsigandusi vyru.

Surfinimo kultūra – tai džiaugsmas ir paprastumas. Čia reikia tik lentos ir bangos. Tuo šis sportas pakerejo. Buvo daug nusivylimų. Mokomės kartu su vaikais. Išmoksi banglenčiauti – labai sunku. Vandenyno bangos stiprios. Banglentinkai žino, ką reiškia patekti į jų „centrifugą“. Mokomės pažinti sroves, atpažinti bangas.

Džiugu, kad banglentinkų bendruomenė kuriasi ir Lietuvoje. Melnragėje jau veikia keletas nuomos punktų, yra instruktoriai. Jūros bangos švelnesnės, ne tokios pavojingos.

- Abu su vyru esate medikai, turite keturis vaikus, tikėtina, kad tiek ir planavote. Kodėl norėjote daugiavaikės šeimos?

- Akušeriją-ginekologiją dėstė fantastinis gydytojas – Virgili-

jus Rudzinskas. Studijų metais į Kauno medicinos universitetą (tuometinę Medicinos Akademią, kurioje mokiausi) iš Anglijos Birmingemo universiteto jis buvo pakvietęs Natūralaus šeimos planavimo katedros dėstytojus ir mes savaitę mokėmės moters kūno pažinimo ir vaiko atėjimo sąmoningo planavimo. Tapau šio, vadinamojo Simptomatinio metodo mokytoja. Bet, žinia, lengviau mokyti, nei pačiam išmoksi. Tad pati neišmokau. Ir nežinau, kaip galima planingai susilaukti vaikų. Bet galiu pasakyti: „Buvo verta“.

- Nė viena iš jūsų atžalų nepasirinko tėvų profesijos. Neskatinote?

- Trys sūnūs nepasirinko medicinos. Su dukrele Domante išėjo kiek kitaip. Nuo ketverių metų ji mokėsi muzikos. Su nepakartojama fortepijono mokytoja eksperte Svetlana Mažeikiene dalyvavo daugybėje Europos pianistų konkursų. Parsiveždavo „Grand prix“ (didžiųjų prizų), pelnydavo prizinių vietų, premijų. Patikdavo klausytis jos ekspresyvaus skambinimo. Konkursuose, koncertuose sugebėdavo sugroti geriausių variantą. Mokėdavo maksimaliai susikoncentruoti ir koncentraciją išlaikyti iki pabaigos.

Bet Moiros lėmė ką kita. Šiandien ji yra Lietuvos sveikatos mokslų universiteto gydomojo fakulteto trečiojo kurso studentė. Trečia karta. Bet slidinėjimo tradicijos, kaip minėjau, šeimoje senesnės...

- Ne tik išleidote knygą, bet ir daug skaitote. Kas domino pastaruju metu, kokią knygą dovanotumėte ar rekomendotumėte paskaityti?

- Pastaruju metu vėl „atkritau“ į mitologiją. Knygų parsisiūsti galima iš viso pasaulio – sulaukėme gerų laikų! Be grožinės literatūros

gyventi negalima (didelis malonumas ją aptarinėti su vyru, bičiuliais), be poezijos – neįmanoma. Toliau mokausi odontologijos – šios srities mokslas vystosi ypač sparčiai, nuolat atsiranda naujovių, kurias turi sekti, išmanyti. Ant stalo guli ir keletas populiariosios mokslinės literatūros knygų – įdomu, kas vyksta neurologijoje, psichiatrijoje, psichoterapijoje, archeologijoje. Viskas susiję. O laikraščio skaitytojams rekomenduočiau knygą „Kriūkas“ – atleiskite už nekuklumą (pašnekovė turi omenyje interviu pradžioje minėtą knygą apie savo mokytoją – red. pastaba).

- Koks patarimas turėjo didžiausios įtakos jūsų gyvenimui?

- Išgirdau jį iš savo bendravardžio kolegos. Jis buvo vyresnis ir mus, pradedančias odontologes, mokė: „Kiekvieną darbą padarykite maksimaliai gerai“. Prie šio patarimo pridėjau dar mokykloje išgirstą matematiko Nikodemo Krukonio prisaukinimą kiekvieną situaciją pasidėti po dinamumu stiklu, analizuoti, daryti išvadas.

Vis tik du patarimai, su vienu nebūčiau išsivertusi. Visą gyvenimą jaučiu dėkingumą savo pirmiesiems pacientams, patikėjusiems manimi. Jie kantriai sėdėdavo odontologinėje kėdėje, man pusvalandį tvirtinant tarpdantyje juosteles, kad danties neužplombuotume, „kabančia“ plomba.

- Kokią geriausią pamoką esate gavusi iš tėvo ar mamos?

- Prieš porą savaičių, stebėdama savo švytintį tėtį, už poros mėnesių švėšiantį aštuoniasdešimtmetį, kuris slidėmis lėkė nuo kalno kartu su proanūke, anūkais, pagalvojau: „Yra iš ko pasimokyti“.

Mama šiuo metu skaito Platono „Valstybę“. Viena yra Platoną

Marijampolė, prie gydytojų Purtojų klinikos

skaityti, kai tau 30, 40 ar 50 metų, o kita, kai pro langą žvelgia aštuoniasdešimt... Tai įkvepia, teikia vilties. Sutikite, tai žavū!

- Anksčiau gyvenote Marijampolėje, dabar į savo šeimos kliniką važinėjate iš Jūrės miestelio (Kazlų Rūdos savivaldybė). Kas lėmė tokį pokytį?

- Mes gyvename Jūr Kau Moj. Tai toks didelis miestas, kurio šiaurinis rajonas vadinasi Kaurinas, pietinis – Marijampolė. O mes gyvename centre – Jūrėje. Visada čia gyvenome, tik seniau dar turėjome butą Marijampolėje, bet paskui pardavėme. Nusprendėme, kad patogiau gyventi centre, nes nuolat migruojame tarp Kauno ir Marijampolės. Jūrėje gyveno mano slėiai artimas žmogus – močiutė Zofija. Charizmatiška asmenybė, šalia kurios jaučiausi nenusakomai gerai. Kai senelis mūrijo pamatus, pasimaišė viena iš Moirų, o gal visos trys, išpaudė mano delniuką – buvau 3 metų – į dar nesukietėjusį pamatą ir mano lūpomis ištarė: „Čia bus mano“. Išpaudas liko, o žodžiai išsipildė.

- Kartais jus sutinku einančią pirkti sveiko maisto: kuo mintate ir kodėl?

- Šeimoje esame išdiskutavę santykio su maistu klausimą. Aš ir vyriausias sūnūs maistą renkame pagal vertingumą, nes mums patinka ir skanus visoks maistas. O likusieji jį renkasi pagal „skanų“ ir „neskanų“.

Nors, jei galėčiau, visai nevalgyčiau. Geriausiai jaučiuosi tuščiu skrandžiu. Gal ateity pavyks išmoksi maistą pasisavinti iš oro...

arba gauti su papildais. Man didžiausias vargas eiti į parduotuves, čia turbūt išlikusi trauma iš vaikystės, kada buvo nemandagios sovietmečio pardavėjos, pikti pirkėjai. Na, gal ne visi, bet daug tokių esu sutikusi.

Bet... esu įsimylėjusi dvi parduotuves Marijampolėje. Tai Smilgių ūkio Ilonos parduotuvėlė, kur perku ne tik maistą, bet ir puikią jų gamybos kosmetiką, bei Žemaičių ūkio krautuvėlė Mokolų mikrorajone. Jų kepami pyragėliai su pievagrybiais – dieviški.

Nepraėin pro „Coffee-Hill-ą“ (kavinė J. Basanavičiaus aikštėje – red. pastaba). Išgerti kavinėje puodelį kavos ir paspoksoti į aikštės praėivius – didelis malonumas.

Po studijų apie 20 metų kavos beveik negėriaau – buvo pavykę atsiskyti. Bet užaugo vaikai, ir sūnūs Juozas vis pakviesdavo kartu išgerti puodelį kavos. Argi įmanoma atsisakyti? Ir ar reikia?

Labai patiko jūsų pirmasis klausimas apie mūzas (Šv. Apoloniją palikime kitam kartui). Jis mūsų pokalbį netikėtai stumtelėjo link Europos civilizacijos lopšio. Kalbant apie maistą, nors jis yra tik vienas iš penkių sveikatos „m“ (miegas, maistas, mintys, mankšta, medicina), vis tiek galvoji apie sveikatą. Jei neperžengsime saiko, neužrūstinsime deivių Erinijų (keršto deivės – red. pastaba), išsipildys hebrajiškas palinkėjimas: „Linkiu sulaukti šimto dvidešimties“. Taip ir bus.

Klausinėjo
Vytautas ŽEMAITIS

Kauno „Žalgirio“ arena. Pirmoje eilėje: Deimantė, jos mama Ramutė ir sutuoktinis Marius, antroje eilėje (centre) Deimantės tėtis Jonas ir Purtojų vaikai (iš kairės): Domantė, Juozas, Mykolas, Povilas

Nuotraukos iš D. Purtokiėnės archyvo

Mokslai

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos informacija. Nuo pavasario profesinio mokymo įstaigose pradės mokytis daugiau kaip tūkstantis naujų mokinių. Vasario viduryje pasibaigusio priėmimo į profesinio mokymo įstaigas žiemos etapo metu pa-

sirašytos 1 007 mokymo sutartys su 21 profesinio mokymo įstaiga.

Gausiausio naujų mokinių būrio sulaukė Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras (150), Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras (130) ir

Marijampolės profesinio rengimo centras (117).

Daugiausia mokinių mokysis pagal inžinerijos ir inžinerinių profesijų (173), sveikatos priežiūros (171), taip pat socialinės gerovės (126) sričių mokymo programas. Populiariausios

mokymo programos – motirinių transporto priemonių kroviniams vežti vairuotojo (70), paramediko (69) ir elektriko (61) modulinės profesinio mokymo programos.

Beveik visi sutartis sudarę asmenys – 1 001 mokinis – mokysis

valstybės finansuojamose vietose.

Visgi daugiausia norinčiųjų įgyti profesiją profesinio mokymo įstaigos sulaukia vasaros priėmimo etapuose. Pagrindinio priėmimo vasaros etapas į profesinio mokymo įstaigas prasidės birželio 1 d.

Sveikatos apsaugos reforma arba Kaip išmesti pinigus į balą?

Gediminas AKELAITIS

Krikščionių sąjungos Marijampolės regiono skyriaus pirmininkas

Marijampolė pagaliau turi magnetinio rezonanso tomografijos (MTG) aparatą. Apie jo būtinybę kalbėjau ir rašiau bemaž dešimt metų. Šį įrenginį, leidžiantį taikyti vieną pažangiausių medicinos tyrimo metodų, „pramušti“ ligoninei žadėjo ne vienas mūsų mieste rinktas Seimo narys, tačiau pasirodė, kad jie tik liežuviu malti moka.

O štai Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) vadovai, kiti klerikai po daugkartinių apsilankymų Marijampolėje, bendravimo su savi-valdybės ir sveikatos įstaigų vadovais galop pareiškė, kad MTG aparato ligoninei nereikia. Esą čia per mažai pacientų, kad įrenginys atsiperktų, todėl pinigų jam įsigyti ministerija neskirs. Ir neskyrė.

Tačiau iš tikrųjų magnetinio rezonanso poreikis buvo didžiulis. Tai rodo faktas, kad MTG aparatą įsigijo privati Marijampolės medicinos įstaiga. Ji jau atlieka tyrimus, leidžiančius detaliai pamatyti paciento vidaus organus. Kol kas už tai reikia mokėti per pusantro šimto eurų, tačiau kovo viduryje įstaiga numachičius sudaryti sutartį su Valstybine ligonių kasa. Tada Privalomuoju sveikatos draudimu draustiems Marijampolės krašto žmonėms už tyrimus teks nežymiai primokėti, kaip ir kitų miestų gydymo įstaigose, kur jau nemažai metų teikiama ši paslauga.

Marijampolėje tokiems tyrimams labiausiai tinkama vieta, be abejo, yra ligoninė – čia po ranka erdvios patalpos, kurias buvo galima iš-

nuomotuoti ir privatininkui, jeigu ligoninė neišgali nusipirkti MTG aparato. Juk mažai kam svarbu, kas teikia paslaugą, svarbiausia, kad ji prieinama. Pacientui, atėjusiam iš šalimais esančios konsultacinės poliklinikos, nedelsiant būtų atlikti tyrimai, jų rezultatai specialiomis ryšio priemonėmis perduoti universitetinės ar kitos tretinio lygio ligoninės specialistams. Jie, savo ruožtu, pasiūlytų gydymo būdus, kuriuos galima taikyti ir Marijampolėje, nevežant paciento į universitetinę ligoninę.

Deja, taip nebus, nes minėtos patalpos – apleistame korpuse, kurio renovacija nesirūpinama daugiau kaip dešimt metų. Vėlgi – SAM neskiria lėšų. Tai ne kas kita, o metodiškas valstybinės sveikatos apsaugos sistemos naikinimas, sąmoningai pažeidžiant Lietuvos Konstituciją, kurioje nurodoma, kad valstybė garantuoja medicinos paslaugų prieinamumą ir nemokamą gydymą. Aš ne prieš privatininkus, bet Sveikatos apsaugos ministerija turi rūpintis valstybinėmis įstaigomis, suprantama, nekenkdama privačiai medicinai.

Kad ministerijai rūpi Marijampolės ligoninė (SAM ketina tapti jos dalininke), visų pirma, parodytų garantiją, kad ji išliks daugiaprofilinė bei regioninė, ir lėšų skyrimas apleistam korpusui atnaujinti. Ar tai bus padaryta, ketinu klausyti (jeigu turėsiu galimybių) sveikatos apsaugos ministro Arūno Dulčio, kuris ketvirtadienį, vasario 24 d., žada lankytis ligoninėje.

Nežinau, ką jis atsakys ar atsakytų, tačiau, sprendžiant iš to, kaip ministras, beje, ne medicinas, o ekonomistas, aiškina sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarką, panašu, kad jai numatyti apie 800 milijonų eurų gali būti išmesti į balą.

Anot A. Dulčio, daug dėmesio bus skiriama regionų konkurencingumui didinti ir sveikatos priežiūros specialistų pritraukimui į juos – tikimasi, kad per penkmetį periferijoje jų padaugės trečdaliu. Į regionus pritraukti specialistų būtų galima tik tada, jeigu jie išvelgs perspektyvą. Antai Marijampolėje ji priklauso nuo to, ar čia liks daugiaprofilinė ligoninė. Priešingu atveju, pavyzdžiui, mažinant aktyvaus gydymo lovų skaičių – tai reformos planas regionams – už jokių pinigų specialistų neprisitrauksi. Jie gali atvažiuoti užsidirbti iš kitos ligoninės trimis - keturioms valandoms ir išvykti iki kito karto.

Tuo tarpu gydytojams, kaip ir mokytojams, kultūros bei kitų sričių darbuotojams, kurių veiklos pagrindas – bendravimas su žmonėmis, tiesiog privalu gyventi vietovėje, kurioje dirba. Kad medicinas išsikurtų Marijampolėje, jis turi būti tikras, jog ligoninė čia veiks ir po penkių, dešimties, penkiolikos metų, joje bus taikoma naujausia įranga, pažangiausios technologijos, specialistams sudarytos visos galimybės tobulinti savo žinias.

Suprantama, vienodas paslaugas teikiančių regioninių ir universitetinių ligoninių medikai turi gauti ir tokius pat atlyginimus. Dabar gi pastarųjų gydytojams mokama apie tris kartus daugiau.

Šią nelygybę įteisinti Valstybinė ligonių kasa aiškina, esą didmiesčiuose daugiau darbuotojų, profesorių, patalpų, kurias reikia išlaikyti. Taip, bet prie ko čia gydytojų atlyginimai, juolab kad regionuose pacientus aptarnaujantys medikai dažnai dirba prastesnėmis sąlygomis.

Neišlaiko kritikos ir sveikatos apsaugos sistemos „reformatorių“ užmojai spartinti pacientų patekimą pas specialistus. Esminis klausimas, į kurį neatsako pertvarką planuojantys Vilniaus biurokratai – kur specialistas bus? Nebejoju,

kad, kaip ir dabar - sostinėje, Kaune, nes ten, kaip minėjau, ir sąlygos geresnės, ir atlyginimai. Nes, kas bebūtų kalbama, akivaizdu, kad regioninių ligonių teikiamų paslaugų skaičius mažinamas arba šios gydymo įstaigos iš vis naikinamos.

Gerinti medicininio aptarnavimo nepadės ir pertvarkos kūrėjų pliuropalai apie kažkokį „vieną langelį“, išplėtimą šeimos gydytojų funkcijų. Jų šie gydytojai jau dabar turi gausybę ir beveik visas vykdo... telefonu. Priimti visų pacientų jie nesugeba fiziškai, nes daug laiko „suėda“ biurokratizmas, įvairių pažymų ir kitų dokumentų rašymas. Todėl paskambinusio ir savo bėdą išdėsčiusio žmogaus šeimos gydytojas dažniausiai iš karto klausia, pas kokį specialistą jis norėtų patekti. Pacientas pasako, gydytojas elektroniniu būdu išrašo siuntimą. Nors gali būti, kad žmogus nurodė tik vieną iš galimų susirgimo simptomų. Tačiau aiškintis nėra kada, skambina kiti pacientai.

Kada juos priims specialistai, jau ne šeimos gydytojo problema. Jam rūpi, kaip paimti uždirbtus pinigus iš Valstybinės ligonių kasos, dalyvaui kiek įmanoma didesniame skaičiuje jos finansuojamų projektų.

Antano JANUŠONIO piešinys

Miesto gimtadienis kompanijoje su Maišiagala, Pilviškiais ir gudais

Atkelta iš 1 p.

Taip pat miestiečiai gali siųsti savo delegatus į Seimą ir dalyvauti diskusijose svarstant miestų reikalus, tamauti kariuomenėje karininkais. Įstatymas nurodė miestuose posesijas (nuomojamos žemės valdos) turintiems bajorams išrašyti į miestiečius ir paklusti miestų savivaldos institucijoms. Tai buvo įstatymas, galutinai įteisinęs miestiečių luomą.

Kaip didelis kaimas

Iš dabartinių Lietuvos miestų Magdeburgo miesto savivaldos teisės (privilegija) pirmaisiai, dar Jogailos ir Vytauto laikais, gavo Vilnius, Kaunas, Trakai. Vėliau privilegija suteikta kitiems miestams ir miesteliams. Iki Ketverių metų seimo LDK tokias teises turėjo 11 miestų. Įgyvendinant minėtą Miestų įstatymą, savivaldos teisė nuo 1791 m. lapkričio 9 d. iki 1792 m. birželio 26 d. suteikta dar 74 Lietuvos miestams.

18-ojo amžiaus pabaigoje Lietuvos miestuose ir miesteliuose gyveno apie 40 tūkst. gyventojų, iš jų daugiau kaip pusė - Vilniuje ir Kaune.

To laikotarpio amžininkai rašė: „kur miestų nėra, silpna žemdirbystė ir nelaimingas žemdirbys“

ir „mažai Lietuvoje turime miestų, kuriuos miestais pavadinti galima“. Kitas tvirtinimas: „Lietuvos miestuose didžiausia netvarka ir jie neprilygsta net padoriems užsienio kaimams.“ Vis dėl to tie miestai ir miesteliai buvo valstiečių bei amatininkų produkcijos realizavimo rinka, kurią skatino tiek miestelių savininkai ar laikytojai - prašydami privilegijų, tiek ir valdovai - jas teikdami. Tai atitiko valstybės poreikius.

Paskutiniaisiai Abiejų Tautų Respublikos valstybės gyvavimo dešimtmečiais vyriausybės mėginimas sutvarkyti paurusį ūkį - pramonę, prekybą, finansus - davė laukiamų rezultatų: 1786-1791 m. Lietuvos eksportas į Vakarus padidėjo 2,7 karto. Du trečdaliai eksporto teko Prūsijai. Išvežama daugiausiai javų ir linų (73%), atvežama - prabangos dalykų, druskos, brangių kailių, prieskonių, vynu, silkės.

Pažengęs miestelis

Marijampolė, o pradžioje Staropolė, tik 18 amžiaus viduryje pradėjo augti iš mažo kaimelio. Per kelis dešimtmečius jis tapo palyginti nemažu miesteliu. Antai jau 1765 metais vien žydų Marijampolėje gyveno 47 šeimos (292 žmonės), todėl drašiai galima teigti, kad prekyba ir amatai čia

buvo pažengę. 1775 m. miestelyje randame 87 dūmus (kiemus), 2 malūnus, 4 karčiamas, o 1782 m. čia buvo 99 dūmai.

1785 m. balandžio 19 d. valdovas Stanislovas Augustas suteikė Marijampolei 6 prekybos privilegijas: 5 vienadienių ir 1 savaitinį. Kaip rašo istorikas Liudas Glemža, nuo 1792 m. vasario pabaigos iki gegužės mėnesio vidurio, suteikiant miestams privilegijas, pakakdavo pateikti 1765 m. ir 1789 m. iliustracijų dokumentų. Tą pačią dieną, kaip ir Marijampolė, miesto privilegiją gavo Maišiagala, Pilviškiai, Radaškonys (dabar Baltarusija).

Laisvas miestas

Marijampolei suteiktoje privilegijoje rašoma „prieš mus buvo sudėtos iliustracijos, įrodančios miesto titulą“. Privilegija pateikia kai kuriuos duomenis apie miestą: yra uostas prie Šešupės, nuo seno laisvas miestas ir mokesčiai mokami tvarkingai, anksčiau turėjo miesto teises. Nutarimojoje dalyje miestui suteikiamos laisvės, miestiečiai gali būti traukiami tik teismo atsakomybėn, privaloma turėti rotušę, skerdyklą, viešą plytinę, padorias krautuves.

Prieš dešimtmetį iki privilegijos suteikimo mirus Prienų seniūnui Mykolui Butleriui, 1782 m. buvo

surašytas Prienų seniūnijos inventorius. Iš šio dokumento sužinojome, kokie verslai ir amatai buvo Marijampolės mieste. Gyventojų sąrašė randame krautuvininką, kailiadirbį, audinių margintoją, siuvėją, batsiuvį, stalių, odininką, audėją, malūnininką. Mieste veikė du bravorai, taigi gamintas alus ar degtinė. Nors gyventojų žydų užsiėmimo pobūdis nebuvo užrašytas, bet galima spėti, jog tarp jų buvo pirklių, krautuvininkų, smuklininkų, mėsinių, kepėjų ir t. t.

Neįtiko miestiečiai

LDK didikai, apšvietos epochos aristokratai nesitikėjo tokio aktyvaus miestų ir miestelių judėjimo, jiems buvo nesuvokiama, kad neraštingi žmonės, o tokie daugiausiai buvo miestelių gyventojai, reikalaus išplėsti jų teises, norės išsirinkti savivaldą ir savarankiškai spręsti savo miestelio reikalus, rinkti mokesčius ir, turėdami pilietines teises, galės (bent teoriškai) paveikti valstybinius procesus. Todėl dažnai kildavo atvirų konfliktų tarp seniūnijų valdytojų ir miestiečių - tokių susidūrimų būta ir Marijampolėje. Tai dar labiau spartino miestiečių judėjimą.

Prieš Gegužės 3 d. Konstituciją kilo reakcija. Konservatyvūs sluoksniai kreipėsi pagalbos į

Rusijos imperatorę Jekateriną II ir Peterburge 1792 m. balandžio 27 d. surašė vadinamąjį Targovicos konfederacijos aktą. Konfederatų spaudžiamas karalius Stanislovas Augustas buvo priverstas atsakyti Ketverių metų seimo reformų ir pasirašyti jas naikinantį aktą.

Atėmė privilegiją

Panaikintas 1791 m. balandžio 18 d. Seimo sprendimu priimtas Miestų įstatymas, taip pat 1791-1792 m. duotosios miestų privilegijos. Kaip rašo istorikas L. Glemža, miestų savivaldų dokumentai ir privilegijos po Ketverių metų seimo buvo naikinamos. Miestams nurodyta į Nuolatinės tarybos kanceliariją išsiųsti visas privilegijas ir dokumentus. Tad 18 a. pabaigoje tie dokumentai buvo išblaškinti ir sunaikinti.

Marijampolės miesto privilegijos originalo iki šiol surasti nepavyko. Žinomos dvi kopijos saugomos Varšuvoje ir Maskvoje. Pirmoji daryta Marijampolėje notaro Hieronimo Dzieščuko 1821 m. kovo 29 d. iš originalo, kuris greičiausiai sudegė viename iš daugelio Marijampolės siaubusių gaisrų. Viename jų 1894 m. gegužę sudegė ir miesto magistrato pastatas (dabar sakytumėme - savivaldybė).

Vaikdarystė Marijampolėje: 230 iki 231-ųjų

Atkelta iš 1 p.

Kaip Leninui 100 gramų

Suvokęs, kad jo ir kitų jaunųjų savivaldybės viršūnėlių bei jų antrųjų pusių pastangų tokiam uždaviniui įgyvendinti neužteks, vyriausiasis trinkeliuotojas ir Ko nusprendė į dauginimosi procesą įtraukti produktyviają miesto bendruomenės dalį bei pageidaujantiems kitų vietovių gyventojus. Todėl, kaip įprasta mūsiškėje savivaldybėje, paskelbta iniciatyva. Kadangi ji skirta didinti gimstamumą, todėl užvadinta „Marijampolė daro 230“.

Pavydūs liežuvautojai (-os) tuojau pat išvelgė analogiją su praėjusio šimtmečio 70-aisiais, kai visa sovietų sąjunga minėjo Lenino 100-ąsias gimimo metines. Tada net prasčiausių užėigų vitrinas puošė šūkis „Leninui 100“. Žmonės juokavo, kad tai kvietimas įpilti proletariato vadui 100 gramų baltosios.

Šv. Valentinas iš Vilniaus?

Kadangi dauginimosi iniciatoriai apie tuos laikus tik girdėję, o „daro“ ne visada reiškia „geria“, įtarti trinkelinį plagijavimą būtų neteisinga. Juolab kad viešinti iniciatyvą pasamdyta Vilniaus reklamos agentūra.

Beje, ta pati, kuri, sutarusi su tais pačiais trinkeliniais, prieš kelis metus svečius iš šalies kultūros sostine buvusią Marijampolę pasiūlė masinti šūkiu „Majemis kviečia „ant“ kultūros“.

Prisiminus šį išradimą, kilo kone šventvagiška mintis, kad vyriausiajam trinkeliuotojui Šv. Valentino dienos rytą kilusį pagalvojimą „Vaikai yra laimė“ sugalvojo sostinės rinkodaros specialistai. Kai tokiu „išmąstymu“ pasidalinau su kolegomis, jie patarė nenuvertinti „buliavos“ auklėtinių intelektualinių gebėjimų.

Nuspręsta laikyti paslapyje

Kaip bebūtų, žinia apie prasidedantį Sūdovos sostinės gyventojų skaičiaus didinimo vajų buvo plačiai paskleista, o vyriausia-

sis trinkeliuotojas ir jo artimiausia aplinka suprato, kad sumanymą reikia kažkaip įgyvendinti. Pirmiausia iš atsakingų (ir nelabai) asmenų suburtas „Marijampolė daro 230“ strateginio planavimo būrelis. Jo nariai nepakeldami galvų plūšėjo visą savaitę ir vasario 23-iosios išvakarėse vyriausiajam trinkeliuotojui raportavo apie parengtą populiacijos didinimo programą. Ji sudaryta trims mėnesiams, įprastus devynis paliekant vaisiaus brendimui. Programą nuspręsta laikyti paslapyje, kad ja nepasinaudotų kiti miestai, kurie taip pat trokšta kuo daugiau naujagimių.

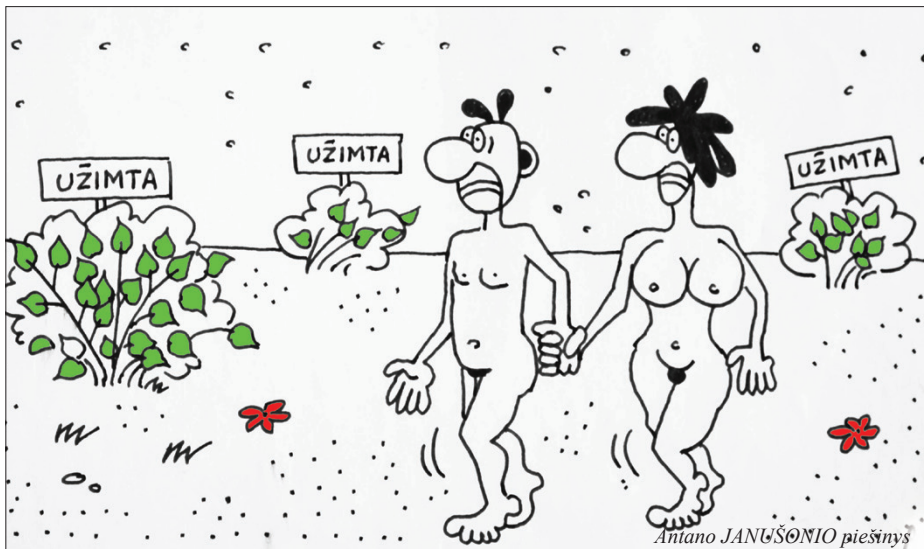
Tačiau „Miesto laikraščiui“ pavyko ne tik susipažinti su pagrindiniais populiacijos didinimo strategijos punktais, bet ir sužinoti, kokios nuotaikos vyravo būrelio susirinkimuose. Kaip tokia informacija nepasidalinti su skaitytojais, tarp kurių, be abejo, bus pasiryžusių palaikyti vyriausiojo trinkeliuotojo ir Ko iniciatyvą.

Per vietos TV – kinų patirtis

Visų pirma, planuotojai nusprendė ne išradinėti dviračio, o pasinaudoti didžiulį įdirbį žmonių dauginimosi srityje turinčių kinų patirtimi. Bekylančią diskusiją, kas turėtų vykti už Didžiosios sienos aiškintis tenykščių vaikų darymo subtilybių, sustabdė priminimas apie Lietuvos ir milijardinės valstybės pašlijusius santykius.

Kelionės atsiskyta, Kinijos patirtį nutarta nagrinėti internetu. Švietimo, kultūros ir sporto skyrius įpareigotas artimiausiu metu atrinkti patikimiausius dauginimosi metodus ir jų pagrindu sukurti kelis mokomuosius filmukus. Su ženklu „S“ juos demonstruos išskirtinai Marijampolės televizija.

Net kelios atsakingos užduotys patikėtos savivaldybės teisininkams. Jie per įmanomai trumpą laiką turi parengti sutartis su prekybos ir vaistinių tinklais dėl prezervatyvų ir kitų kontracetinių priemonių tiekimo į Marijampolę bei prekybos šia produkcijos laikino sustabdymo.

Durti, atšaukti ribojimus

Kol sutartys įsigalios, Viešosios tvarkos skyrius įpareigotas rūpintis, kad mieste būtų pardavinėjami tik brokuoti prezervatyvai. Į skyriaus atstovo klausimą, kaip tai padaryti, vienas vadovų atsakė nevinodamas žodžio į prezervatyvą: „Pradurti.“

Sutartis dėl lyčių artimesnio bendradarbiavimo siūloma mieste dislokuotam Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio batalionui.

Policijos komisariatas sutinka už atitinkamą kompensaciją trims mėnesiams, kuriuos bus įgyvendinama populiacijos papildymo programa, išjungti vaizdo kameras, stebinčias galimo poravimosi vietas.

Taip pat kreiptasi į Vyriausybę: jos prašoma tokiu pat laikotarpiui panaikinti prekybos alkoholiu ribojimus, iki 18 metų sumažinti amžiaus cenzą, leidžiantį pirkti degtinės ir vyno.

Stengsis dėl švento reikalo

Suprantama, aptartos ir finansinės prieaučio didinimo paskatos: gimdyvėms iki 35

metų už kiekvieną vaiką numatyta vienkartinė 100 eurų išmoka, nuo 35 iki 55 metų – 230, o vyresnėms – po 1 000 eurų. Be to, kitais metais vyksiančioje Miesto dieną šventėje visos pagimdžiusios galės nemokamai dalyvauti lenktynėse su kūdikiais vežimėliuose, ant kurių bus privalomas užrašas „Mes darėme 230“.

Prisiminus į šių metų savivaldybės biudžetą neįtrauktą Marijampolės konservatorių siūlymą skirti lėšų naujagimių krautiems, juos dalinti siūlytojams leista savo nuožiūra ir sąskaita. Norintys daryti, bet dėl įvairių priežasčių negalintys, bus apdovanoti mero padėkos raštais.

Komunikacijos skyriui nurodyta visais įmanomais kanalais kvieisti kitamiestinius vyrus romantiškų naktų/vakarojimų su Marijampolės damomis.

„Ar tai neatrodytų, kaip sąvadavimas?“ – toks klausimas pakilo planuotojų susiėjime.

„Gal, bet juk stengiamės dėl švento reikalo, dėl mūsų ateities, kurioje gal būt aplenkstume Panevėžį arba Šiaulius“, – įtampą tarp susirinkusiųjų atleido vyriausiasis trinkeliuotojas.

„Tele2“ pasiūlymas televizijai „Go3“: 1 mėn. nemokamų filmų, serialų ir kitų pramogų be įsipareigojimų

Visos šeimos laisvalaikui skirtą televiziją „Go3“ šiuo metu išbandyti galima visiškai nemokamai. „Tele2“ parengė išskirtinį pasiūlymą, kurio metu net 1 mėn. atrinktus populiariausius lietuviškus bei užsienio kino filmus, serialus, laidas, animaciją bei sporto transliacijas galėsite žiūrėti be papildomų mokesčių, būtent jums patogiu metu ir būdu.

Apie visus pasiūlymus ir skirtingus paketus daugiau sužinoti galima internetinėje svetainėje www.tele2.lt/tv.

Televizija, kuri prisitaiko prie žiūrovų

Naujos kartos televizija „Go3“ taip vadinama ne veltui – ji prisitaiko prie savo žiūrovų, o ne atvirkščiai. Ją galima žiūrėti, kur norite, kada norite bei savo pasirinkta kalba. Ir būtent tuo metu patogiausiu būdu: televizoriaus, telefono, kompiuterio ar planšetės ekrane.

Ypač patogiu tai, kad bet kurią tiesioginę televizijos kanalo laidą dar visą savaitę bus galima pažiūrėti

tada, kada norisi jums. Taigi, archyvuotą turinį galėsite ne tik žiūrėti joms tinkamiausiu metu, bet dar ir praleisti reklamas jame.

Be to, turint „Go3“, pamiršite nesutarimus su artimaisiais, renkant, ką žiūrėti. Vienu metu prie paskyros gali būti prijungti net 5 įrenginiai, o tuo pat metu skirtingą turinį žiūrėti galima net 2 ekranuose.

Yra, ką žiūrėti: nuo tradicinių TV kanalų iki išskirtinio turinio

O žiūrėti tikrai yra ką – „Go3“ yra didžiausia turinio biblioteka Baltijos šalyse. Čia rasite net 42 tradicinius tiesiogines televizijos kanalus, specialų turinį vaikams bei dokumentiką. Sporto gerbėjams čia kasmet paruošiama daugiau nei 6000 val. įvairių varžybų transliacijų, o kur dar didesnė nei 74000 val. kino filmų ir serialų biblioteka.

Atskirai verta paminėti „Go3“ televizijoje pasiekiamas pasaulines turinio paslaugas. Viena tokių – „Discovery+“, kuri talpina 9 tiesiogines televizijos kanalus, daugiau nei 4000 val. originalių serialų, laidų ir dokumentikos biblioteką bei tiesiogines sporto transliacijas. Būtent per šią platformą „Go3“ žiūrovai gali tiesiogiai stebėti vieną iš svarbiausių šio sezono renginių – 2022 m. Pekino žiemos olimpinės žaidynes.

Gero turinio mėgėjus nudžiugins ir „Go3“ naujiena – partnerystė su „Paramount+“. Šioje skiltyje galima rasti ne tik originalius šio prekės ženklo filmus bei serialus, bet ir juokingąsias „Comedy Central“ komedijas.

Tuo tarpu vaikams skirtoje „Disney“ platformoje mažieji žiūrovai gali išvysti daugybę populiarių animacinių filmų, tokių kaip „Mikė Pūkuotukas“ ar „Troliai Mumiai ir žiemos pasaka“.

Išbandykite nemokamai ir be įsipareigojimų

Operatoriaus klientai, vieną kartą per 12 mėn. užsisakantys „Go3“ paslaugą, visą mėnesį „Televizija + filmai“ paketo turinį gali išbandyti visiškai nemokamai. Pasibaigus nemokamam laikotarpiui, bus taikoma standartinė paketo kaina. Paketo bet kada galima atsakyti „Tele2“ savitamos svetainėje arba paskambinus telefonu 117.

Maža to, kaip tik dabar populiariausias „Go3“ paketus įsigyti galima itin geromis sąlygomis. Vienas tokių – paketas „Televizija + filmai“, kuriam šiuo metu taikoma 20 proc. nuolaida. Pasirašius 24 mėn. sutartį, jis dabar kainuoja tik 7,99 Eur/mėn. (įprasta kaina – 9,99 Eur/mėn.).

„Go3“ televizijos paketai veikia visuose išmaniuosiuose įrenginiuose.

Tačiau mėgautis šia televizija galite ir bet kuriame kitame televizoriuje, turinčiame HDMI jungtį ir įsigijus televizijos priedėlį. „GO3“ televizijos priedėlio kaina – nuo 2,5 Eur/mėn.

Naujos kartos televiziją „Go3“ galite užsisakyti joms patogiausiu būdu: operatoriaus salone, internetinėje svetainėje www.tele2.lt, „Mano Tele2“ svetainėje arba paskambinus telefonu 117.

Išsirinkite sau tinkamiausią televizijos paketą

Nors įvairaus turinio televizijoje „Go3“ yra itin daug, tačiau užsisakyti galima įdomiausia būtent jums: tik filmų, televizijos, sporto paketus arba jų derinius. Paketų kainos, perkant iš operatoriaus „Tele2“ ir pasirašius 24 mėn. sutartį, prasideda vos nuo 7,99 Eur/mėn.

Ypač patogiu tai, kad visi internetinės televizijos paketai gali būti apmokėti bendra sąskaita su kitomis operatoriaus paslaugomis – pavyzdžiui, kartu su mobiliojo ryšio ir „Tele2 Laisvo interneto“ įmokomis.

Daugiau apie pasiūlymus ir jų sąlygas sužinoti galima www.tele2.lt, „Tele2“ salonuose arba paskambinus telefonu 117. Nuolaidų laikas – ribotas.

TELE2

NAUJOS

KARTOS

TELEVIZIJA

IŠBANDYKITE NEMOKAMAI

TELEVIZIJA + FILMAI

TELE2

Verslo nišos, kuriose UAB „Vidara“ jau trisdešimt metų jaučiasi kaip žuvis vandenyje

Jurgis MĄČYS. Sumanė Kemeraičių šeimos vyrai - tėvas Viktoras, sūnūs Darius bei Ramūnas – pradėti verslą ir įkūrė bendrovę, kurios pavadinimą sudėliojo iš savo vardų pirmųjų skie- menų - „Vidara“. Kadangi visi vyrai – statybos inžinieriai, suprantama, statybų ėmėsi ir bendrovė, kuri šį mėnesį mini trisdešimtmetį. Prieš dvylika metų iš tėvo įmonės vairą perėmęs D. Kemeraitis, UAB „Vidara“ generalinis direktorius, prisimena pirmąsias suburtas statybininkų briga- das, pirmuosius statinius, kuriuos užsakė privatininkai, ir vieną stambiausių ano meto objektų – dabartinio Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejaus pastatą Vytauto gatvėje.

- Jį restauravę supratome radę nišą savo bendrovei: Marijampolėje tuomet matėsi daug apleistų įvairios paskirties pastatų, o įmonių, kurios galėtų juos profesionaliai atnaujinti, nebuvo. Iškeisti statybą į restauraciją nebuvo paprasta: tiek mums, vadovams, tiek statybininkams reikėjo lankyti kursus, tobulinti kvalifikaciją, perprasti restauravimo darbų subtilybes, gauti atitinkamus sertifikatus, atestatus..., - pasakoja D. Kemeraitis.

- Socialiniuose tinkluose galima peržiūrėti filmuką apie reikš-

mingiausių jūsų įmonės per tris dešimtmečius statytus ir rekonstruotus objektus. Kurie iš jų buvo sudėtingiausi?

- Išskirčiau Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bažnyčią ir Marijonų vienuolyną. Pastarąjį, kuriame su pertraukomis dirbome dešimt metų, neseniai baigėme restauruoti. Sudėtingos, pavyzdžiui, buvo medinės stogų konstrukcijos – jas teko tvarkyti prieš dengiant keraminėmis čerpėmis. Siekdami geriau apsaugoti pastatą nuo vandens poveikio, izoliavome pamatus. Restauruoti rūšio patalpas taip pat buvo nemaža problema, tačiau mūsų specialistai su ja sėkmingai susidorėjo.

- Už sudėtingus objektus ir atlyginama atitinkamai?

- Ne visada dirbi dėl pinigų. Kartais imiesi nuostolingą darbą, nes laimėjai konkursą pasiūlęs mažiausią kainą. Regis, bendrovės specialistai viską teisingai paskaičiavo, tačiau, atidengus restauruojamo objekto stogą ar sienas, supranti, kad teks atlikti nemažai papildomų darbų, kurių, sudarant sąmatą, nebuvo galima numatyti. Bet mes prie iššūkių prisitaikėme, juk patys pasirinkom tokį verslą.

- Daug statinių, kuriuose dirbate, yra bažnytinės paskirties.

- Nes tai paveldo objektai, kuriems

valstybė tiesia pagalbos ranką skirdama lėšų jiems atnaujinti arba neleisti sunykti. Daugumą tokios paskirties statinių, kaip ir kitų Marijampolės paveldo objektų, sutvarkė mūsų bendrovė.

Taip pat dirbame Kaune, Šakiuose, Vilkaviškyje, kituose miestuose ir miesteliuose. Antai pernai restauravome liuteronų bažnyčios stogą Vištytyje, sutvarkėme bažnyčios griuvėsius Bartninkuose, Vilkaviškio rajone.

- Kodėl ir kaip prie restauracijos „prikabinote“ prekybą stogų dangomis ir jų priedais?

- Vėl įžvelgėme nišą supratę, kad reikės keisti gausybę tarybiniais laikais dengtų stogų. Viskas prasidėjo 1996 metais nuo statybų parodos, kurioje „Vidarai“ tada vadovavęs tėtis sutiko bičiulį, pasiūliusį mūsų bendrovei tapti žinomos Suomijos stogų dangų gamintojos „Ruuki“ atstove Marijampolėje. Tėtis grįžo ir pasakė, kad prekiausime stogais. „Kas juos pirs?“ - paklausiau, nes stogai, kuriuos rengėms pardavinėti, buvo brangūs, nepalyginsi su lietuviams įprastais šiferio lakštais, anuomet gamintais Naujoje Akmenėje.

Kaina pirkėjus iš pradžių tikrai baugino. Tačiau žingsniukas po žingsniuko įsibėgėjome, nes nieka-

D. Kemeraitis su tėčiu. Viktoras su statybiniais susijęs nuo 1963 metų. Nors sulaukęs pensinio amžiaus, kelis kartus per savaitę dirba „Vidaroje“, dalyvauja gamybinuose pasitarimuose

J. Mačio nuotrauka

da neieškojome pigiausio tiekėjo – mums reikėjo aukščiausios kokybės ir garantijos, kad danga tarnaus daug metų. Taip pelnėme klientų pasitikėjimą, tapome stipriausiu stogų ir fasadų prekybos rinkos žaidėju ne tik Lietuvoje, bet ir Baltijos valstybėse. O tokio išskirtinio prekybos salono, kokį įsirengėme Stoties gatvėje, nėra nei Lenkijoje, nei Suomijoje.

- Per 30 metų Marijampolėje susikūrė ir žlugo ne viena dešimtis statybos ar su šiuo verslu susijusių įmonių, kas lemia jūsiškės pastovumą?

- Atsakysiu vienu žodžiu - specializacija. Nuo veiklos pradžios esame ištikimi restauracijai ir stogų bei fasadų dangoms, nors ne kartą buvome kalbinami prekiauti ir apdailos plytelėmis, sienų apmušalais, pakabinamomis lubomis, durimis. Domimės savo siūlomais produktais, bendraujame su jų gamintojais, taikome pažangiausias darbo metodus, kitas naujoves ir, žinoma, žiūrime į ateitį.

Mūsų įmonės įsigytose patalpose šalia prekybos salono įrengėme sandėlius, dabar organizuojame lankstymo cecho veiklą. Čia jau pradėdame gaminti fasadų detales, netrukus imsime kitos produkcijos stogų ir fasadų sistemoms.

- Galvojate, kad darbo stogdengiems užteks dar ilgam?

- Paskaičiuota, kad Lietuvoje iki šiol atnaujinta vos 20 procentų keistinių stogų, be to, žmonės stosi, tad stogų ir fasadų dangų poreikis tik auga. Investuojame ne tik į gamybą bei prekybą – turime atstovybes šešiuose Lietuvos miestuose, bet ir

į mūsų svarbius partnerius stogdengius. Antai praėjusią savaitę grupę klaipeidiečių ir marijampoliečių vežėme į tobulinimosi kursų Lenkijoje. Reikalas tas, kad dėl neaiškių aplinkybių Lietuvoje, vienintelėje iš aplinkinių valstybių, nebuvo ruošiami stogdengiai. Visi jie yra savamoksliai. Jų mokymui „Vidara“ skiria nemažai laiko bei lėšų, nes dauguma stogdengių naudoja mūsų tiekiamas dangas. Toks bendradarbiavimas naudingas namus statantiems ar rekonstruojantiems užsakovams - „Vidara“ suteikia garantiją dangoms, o jų montavimo aukštą kokybę užtikrina mūsų įmonės rekomenduojami stogdengiai.

- Viena didžiausių daugelio įmonių problemų – darbuotojų stoka.

- Jų trūksta ir mums. Jei būtų galimybė, priimtume užsieniečių. Kadangi jos nėra, žmonių ieškome įvairiais kanalais. Gali būti, kad darbuotojų stokojama dėl pandemijos, kuri įpratino dirbti iš namų. Būna, kad mūsų skelbimu susidomėjęs žmogus skambina ir klausia, ar reikės eiti į darbą, ar mūrininku bus galima dirbti iš namų, - juokiasi D. Kemeraitis ir jau rimtai priduria, - juk tai tragedija. Ir ne tik Lietuvoje.

- Vadovaujate šeimos įmonei, kokia tikimybė, kad šią veiklą tęs kita Kemeraičių karta?

- Brolio sūnus Karolis jau dirba „Vidaroje“. Tikiuosi, kad tėvo pėdomis pasuks mano devyniolikmetis sūnus Marius, kuris studijuoja verslo vadybą.

Romo LINIONIO nuotraukos antrame plane apšiuęs Gedimino gatvės pastatas, kurį maždaug prieš 20 metų restauravo „Vidara“. Nuo to laiko čia įsikūrusi bendrovės administracija. Vaizdas iš tos vietos, kur dabar J. Dailidės gatvėje veikia „Swedbank“ Marijampolės padalinys

Susigrąžinti mokesčius iš užsienio su „RT TAX“ lengva ir saugu

Mokestiniai 2021 metai daugelyje Europos šalių baigiasi sausio mėnesį ir tai – puiki proga užsienyje dirbusiems lietuviams pradėti sumokėtų mokesčių susigrąžinimo procesą. Svarbu žinoti, kad mokesčius susigrąžinti gali net ir tie, kurie dirbo užsienyje prieš 4 ar 5 metus!

Užsienyje sumokėtų mokesčių susigrąžinimas yra teisė, kurią turi kiekvienas, nepriklausomai nuo to, kiek laiko ir kurioje šalyje dirbo. Šis procesas niekaip nesujęs nei su įsidarbinimo užsienyje galimybės ateityje, nei su socialinėmis išmokomis ar pensijos gavimu iš užsienio valstybės pensijų fondu. Jei dirbote nors vieną mėnesį ir mokėjote mokesčius, jūs legaliai ir teisėtai galite susigrąžinti permokas!

Mokesčiai, kurie nebuvo susigrąžinti laiku, patenka į užsienio valstybės biudžetą,

Deja, statistika rodo, kad šia teise susigrąžinti pinigus pasinaudoja mažiau nei 50 procentų lietuvių. Priežastys yra kelios: vieni net nežino apie tokią galimybę, kiti nežino, kokių veiksčių reikia imtis ir nėra girdėję apie specializuotas paslaugų įmones, kurios gali padėti ir palengvinti pinigų susigrąžinimo procesą. Viešojoje erdvėje neretai sklindo mitai apie mokesčių grąžinimą, tačiau kreipiantis į profesionalus, tai lengva, visiškai teisėta ir saugi procedūra. Viena patikimiausių mokesčių susigrąžinimo įmonių yra „RT Tax“, kuri veikia jau 20 metų ir yra suformavusi platų, daugiau nei 400 partnerių vienijantį paslaugų tinklą visame pasaulyje.

Įmonės kvalifikuotų specialistų komanda padėjo susigrąžinti mokesčius daugiau nei 250 000 klientų. Šis skaičius kasmet sparčiai auga. Bendradarbiaudama su už-

sienio mokesčių institucijomis įmonė gali garantuoti greitą ir efektyvų mokesčių grąžinimą. Užsienyje dirbusiam ir mokesčius mokėjusiam žmogui, užpildžius reikiamus dokumentus ir apskaičiavus susidariusią permoką, ši grąžinama pinigais į žmogaus nurodytą asmeninę banko sąskaitą. Šis procesas vadinamas „mokesčių grąžinimu“.

Paprasta, saugu ir greitai

Pagrindiniai privalumai kreipiantis į įmonę, užsiimančią mokesčių grąžinimu, yra saugumas ir pinigų, kartais net nemažų sumų, grąžinimo greitis. 2021 metais didžiausia suma, kurią klientas susigrąžino naudodamasis „RT TAX“ paslaugomis, buvo 12 789 eurai! Žinoma, pinigų suma ir grąžinimo laikas priklauso nuo kelių veiksnių, įskaitant šalį, kurioje dirbote, jūsų

gautas pajamas, sumokėtų mokesčių sumą bei užsienyje praleistą laiką.

Užsienyje dirbė ar dirbantys lietuviai gali kreiptis į „RT TAX“ konsultantus dėl pajamų mokesčio grąžinimo, jei dirbo šiose šalyse: Vokietijoje, Nyderlanduose, Didžiojoje Britanijoje, Austrijoje, Danijoje, Norvegijoje, Airijoje, Belgijoje ir JAV. Taip pat įmonė gali padėti gauti vaiko pinigų išmokas iš Vokietijos, Nyderlandų, Norvegijos ir Danijos bei sveikatos draudimo kompensaciją iš Nyderlandų ar nepanaudotų atostogų išmokas iš Danijos.

Visą informaciją, susijusią su mokesčių grąžinimo procedūros trukme, reikalingais dokumentais ir kaip galite teikti paraišką rasite <https://rttax.com/lt/>, <https://www.facebook.com/RTTaxLietuva/> arba susisie- kus su Kaune veikiančiu „RT TAX“ biuru.

PARDUODA

ŠILTNAMIAI. Parduodu įvairaus dydžio šiltnamius. Nemokamas pristatymas. Suteikiu garantiją. Tel. 8-608 90070.

PERKA

Brangiausiai Lietuvoje miškus (brandžius, jaunos, malkinius, iškirstus), žemes, sodybas. Tel. 8-676 41155.

Superkame visų markių automobilius. Gali būti nevažiuojantys. Atsiskaitome iš karto. Tel. 8-675 80030.

BRANGIAI PERKA MIŠKĄ

Gali būti su bendraturčiais, neatidalinamas su skolomis, sutvarkome paveldėjimus ir kitus dokumentus.

DĖL PERKAMO MIŠKO
ATSAKYMAS PER 1 VAL.

864455355, 866066466

REIKALINGA

Raseinių rajone reikalingi darbuotojai: gyvulių ūkyje, mėsos ceche, kaulintojai, skerdikai moterys ir vyrai. Atlyginimas nuo 700 eu. Apgyvendiname, maitiname. Tel. 8-672 50316.

Ieškome KRAUTUVO VAIRUOTOJŲ darbui Kazlų Rūdoje!

Atlyginimas 670-750 Eur/mėn. į rankas, laisvi savaitgaliai. Nemokamai vežame iš Vilkaviškio/Marijampolės. Susisiekiame tel. 8 638 52472.

PAPILDOMAS DARBAS gamyboje Kazlų Rūdoje – nemokamai vežiojame!

Dienas, kada norite dirbti, pasirinksite patys! Atlyginimas 4.5-6.75 Eur/val. (bruto). Susisiekiame tel. 8-638 52472.

PASLAUGOS

Šilumos siurblių oras/vanduo, oras/oras, kondicionierių, saulės elektrinių pardavimas, montavimas, konsultacija, pogarantis aptarnavimas. Tel. 8-600 23832.

TOP SPORT Lietuvos vyrų tinklinio čempionatas

Marijampolės SC sporto

salė, Gamyklų g. 1

Vasario 26 d. (šeštadienį)

13.00 val.

SŪDUVA – „Rio Startas“
(Kaunas).

KARTU SU INFORMACINĖMIS TECHNOLOGIJOMIS

**PATOBULINKITE SAVO DARBO SU
KOMPIUTERIU ŽINIAS -
REGISTRUOKITĖS Į KURSUS JAU
DABAR!**

**NEMOKAMI NUOTOLINIAI KURSAI VYRESNIO
AMŽIAUS ASMENIMS**

Kursų metu išmoksitės naudotis Word ir Excel programomis, internetu užsiregistruoti pas gydytoją, užsisakyti vaistų bei maisto produktų. Sužinosite kaip prisijungti prie el. bankininkystės bei atlikti mokesčių mokėjimą iš namų. Išmoksitės susikurti elektroninį pašta bei Facebook paskyrą. Jei šios temos jums aktualios - registruokitės jau dabar!

Mokymai vyks kursais. Kurso **trukmė - 8 sav., du susitikimai per savaitę, iš viso - 28 valandos.**

DAUGIAU INFORMACIJOS IR REGISTRACIJA TELEFONU
860879103 ARBA ELEKTRONINIŲ PAŠTŲ
SOCIALINEVEIKLA@JAUNIEJI.MALTIECIAI.LT

KVIDARA siūlo darbą:

PLATAUS PROFILIO STATYBININKAMS

Kreiptis: Gedimino g. 3A, Marijampolė. Tel. 8 685 67606

Ieškai darbo?

Prisijunk prie **UAB „CIE LT Forge“**
gamybos darbuotojų komandos!

PRIIMAME BE PATIRTIES –
apmokymai darbo vietoje!
(atlyginimas 1100-1600 €/mėn. neatskaičius mokesčių);

KANDIDATUOKITE:

cv.lt@cieautomotive.com

8-606 88883

CIE LT Forge

STATYBOS RITMAS

REIKALINGI

PLATAUS PROFILIO STATYBININKAI

Atlyginimas 1 100 eurų neatskaičius mokesčių

Kreiptis:

**Gamyklų g. 3,
Marijampolė
tel. 8 652 50618;
8 343 71450.**

**CSSD
SENUKAI**

ĮRANKIŲ NUOMA

Nuo 5 iki 10 parų -15%

Nuo 11 ir daugiau parų - 30%

Nuomojantis įrankius 5 paras ir ilgiau,
sekmadienio mokestis neskaičiuojamas

8 650 32 667

Stoties g. 47, Marijampolė

SR

STATYBOS RITMAS
Gamyklų g. 3, Marijampolė
Tel. (8 343) 71450, info@sr.lt

KASAME KŪDRAS ILGASTRĖLIU EKSKAVATORIUMI

Transporto ir statybinių mechanizmų nuoma:

Tel. (8-343) 70482

www.sr.lt

ALGA
K O N C E R N A S

PARDUODA

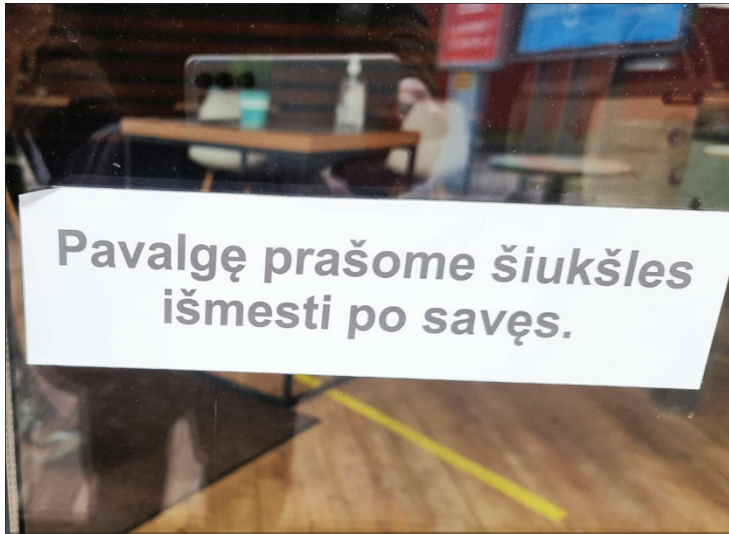
- Likusius nuo gamybos įvairius metalus dar tinkamus naudoti gamyboje.
- Naudotus metalo apdirbimo įrengimus, stakles ir įrankius.

NUOMOJA

- Patalpas biurai, gamybai, sandėliavimui ar kitai veiklai Marijampolėje, Gamyklų g.
- Patalpas Marijampolės centre, senamiestyje komercinei ar kitai veiklai Gedimino g. 1, Marijampolė.

Daugiau informacijos www.turtas.alga.lt
arba telefonu 8 (686) 08077.

Įkvėpė Miunhauzeno pavyzdys?

Toks klausimas kyla perskaičius skelbimą (nuotraukoje) prie viešojo maitinimo įstaigos V. Kudirkos gatvėje. Primename, kad baronas Miunhauzenas, anot to paties pavadinimo A.G. Burger knygos, pats save su žirgu už plaukų ištraukė iš pelkės.

Įstaiga siūlo ne ką prastesnį variantą, iš pradžių išmesti save (suėmus už plaukų, nosies ar ausų, tai kiekvieno kliento asmeninis sprendimas), o po to jau šiukšles. Logiškai mąstant, pastarasis veiksmas sunkiai įvykdomas – juk šiukšlintojo jau nebus, jis save išmetęs. Tačiau logikos čia vargu ar verta ieškoti, kaip ir daugelyje nuotykių, kuriuos patyrė knygos „Baronas Miunhauzenas“ herojus.

Vytauto ŽEMAIČIO nuotrauka ir tekstas

Klauskite, o ne akilai mokėkite už gydymą

Ligonių kasų informacija. Apdraustieji Privalomuoju sveikatos draudimu papildomai nemokėdami turi gauti medicinos paslaugas tiek viešosiose, tiek privačiose gydymo įstaigose, kurios dėl reikiamų paslaugų turi sutartį su ligonių kasomis. Šias gydymo įstaigas teisės aktai įpareigoja aiškiai informuoti apie teikiamas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamas paslaugas, galimybę jas gauti neprimokant. Ši informa-

cija turi būti suprantamai skelbiama ir gydymo įstaigų interneto svetainėse. Tačiau kai kurios gydymo įstaigos savo skelbimuose kainoraščiuose iš viso nenurodo jų teikiamų valstybės lėšomis apmokamų paslaugų – pateikia tik mokamas arba iš dalies mokamas paslaugas.

Suklaidinti netikslios informacijos pacientai moka priemokas už valstybės lėšomis apmokamas paslaugas. Ligonių kasos turimais duomenimis, daugiausia prie-

mokas pacientai moka už dienos chirurgijos paslaugas (pvz., kataraktos, lazerines venų operacijas ir pan.) didelėse privačiose gydymo įstaigose, nors dėl šių paslaugų jos turi sutartis su ligonių kasomis. Minėtose įstaigose pernai sausį–spalį už dienos chirurgijos paslaugas vidutinė priemoka buvo apie 500 eurų.

Siekiant, kad žmonės nemokėtų už medicinos paslaugas, kai to nereikia, primenama, jog už gydymą, tyrimus, procedūras nereikia

mokėti, jei pacientas apdraustas privalomuoju sveikatos draudimu, kreipiasi į gydymo įstaigą, turinčią sutartį su ligonių kasa, ir paslaugą gauna pagal eilę.

Turint gydytojo siuntimą, gauti specialistų paslaugas ir atlikti tyrimus be priemokų galima bet kurioje viešojoje ar privačioje gydymo įstaigoje, kuri dėl šių paslaugų turi sutartį su ligonių kasa. Galima rinktis sau geografiškai ar kitaip patogesnę įstaigą ar tą, kurioje paslauga gali būti suteikta greičiau, net jei ši gydymo įstaiga yra kitame mieste. Išrašant siuntimą pacientui turi būti pasiūlytos bent trys reikiamas kompensuojamas paslaugas teikiančios įstaigos.

Minėtais atvejais gali tecti mokėti, tik jei pacientai paslaugą nori gauti be eilės, patys pasirenka papildomas, brangesnes paslaugas už valstybės apmokamas arba paslaugas iš mokamų paslaugų sąrašo (kosmetinė chirurgija, kosmetologijos procedūras, akupunktūrą, manualinę terapiją,

sveikatos tikrinimą vairuotojo pažymėjimui gauti ar vykstant į užsienį ir pan.). Visgi ir pasirinkę brangesnes paslaugas, medžiagas ar procedūras apdraustieji turi mokėti ne visą kainą, o gydymo įstaigoje taikomos kainos ir kompensuojamosios paslaugos kainos skirtumą.

Apdraustieji raginami gaudami medicinos paslaugas nepirkti katės maiše – jei prašoma sumokėti, būtina išsiaiškinti kodėl ir už ką. Jeigu visgi pasinaudojama mokama paslauga ir abejojama mokėjimo pagrįstumu, paaiškinimo pirma reikia kreiptis į gydymo įstaigos administraciją. Kai paaiškinimas netenkina, paklausimą su gautu gydymo įstaigos atsakymu galima pateikti nagrinėti ligonių kasoms.

Įrodžius mokėjimo nepagrįstumą, gydymo įstaiga privalo pacientui grąžinti neteisėtai apmokėtintų paslaugų išlaidas. Antai po Vilniaus TLK 2021 m. kontrolės procedūrų dėl priemokų pacientams grąžinta per 36 tūkst. eurų.

Kryžiažodis

Sudarė Danutė Šulcaitė

Aromatizuoti lūpų dažai	Menininkų palaidas, netvarkingas gyvenimas	Filmas su R. Zelvéger ... „Poter“	Apmaus apavą ant kojų	Šampanas „... Perignon“	Daug kur nueina	Socialinės grupės priimtų normų visuma	Puošeiva, dabišius	Lietuva ... diplomatinė priemonė	„Mos ... džūkai, ginių karaliai“
		5			Juodaodis aktorius ... Merfis				E. Jankausko filmas „Čia buvo ...“
Begetotas						3			
Tol mokomės, kol gyvi ...					44-asis JAV prezidentas Barakas ...				
Jei nepripažįsti savo ... darai antrą klaidą	„Dobilėlio žali lapai, ... žiedeliai“		Sunkiai, lėtai ką darys (šnek.)						Braziliškas šokis, šokamas poromis
					Lietuvoje statytas Holivudo f. „Hunas ...“			6	
... Sitis Nevadoje Putojantis gėrimas	7	... galvą (galvok, mąstyti)	Mituvos dešinysis intakas					Vyšnių ar styvų sakai	Iš reto los
					Lietuvos mokslų akademija				
Davei arklį, ... Ir balną					JAV kompiuterių gamintoja			8	
					Nuotaika				
Kas nėra ... tas turi būti išmincingiausias	Posakis: „Skūpus moka ... kartus“				Sitūlais taisė prakirusias kojines				

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Kryžiažodžio atsakymus SIŪSKITE trumposiomis SMS žinutėmis

8-605 99998

SMS žinutėje rašykite atsakymą ir vardą, pavardę.

Atsakymus siųskite ikikovo 6 d. 12 val. Laimėtojas bus paskelbtas kitame laikraščio numeryje

Kryžiažodžio (Nr. 3) atsakymas: **SMAGURIS**

Vertikaliai: *Emociąga. TR. Kontaktiniai. Oro. Ekiu. Terasa. Širs. Apanka. Rusistė. Gobs. Asorti. Įėjo. Išas. OM. Teta. Prarastasis. Horizontaliai: Keturiese. Minoras. Trapi. Chaosas. Antalija. Neto. Kės. Atneš. Grįsta. Rikiuotė. ES. Air. Bijoti. Plusas. Omas.*

Knygą „Černobylis“ laimėjo VIJOLETA STANYNIENĖ. Prizą atsiimti redakcijoje, Kauno g. 15 (II a., 6 kab.), prieš tai susitarus tel. 8-605 99998.

NEMOKAMA „Miesto laikraštis“ (ISSN 1822-5667) leidžia UAB „Regionas“ (įmonės kodas 122210251, 92 proc. akcijų priklauso UAB koncernui „Alga“). 2021 metais laikraštis leidžiamas du kartus per mėnesį. Redakcijos adresas Kauno g. 15 (6 kab., II a.), LT-68178 Marijampolė, tel. 8-605 99998, el.p. miesto@miesto.lt. Vyriausiasis redaktorius Vytautas Žemaitis, el.p. zemaitis@miesto.lt, reklamos vadovė Inesa Kazlauskienė, tel. 8-605 99998, el.p. reklama@miesto.lt, vyriausioji dizainerė Kristina Budrienė. Šio numerio tiražas **8 020 egz.** Spausdina spaustuė Ignatkose (Balstogė, Lenkija). Užsakomųjų straipsnių pavadinimai - pasvirusiu šriftu. Už reklamos ir užsakomųjų straipsnių turinį atsako užsakovas.

Kitas numeris išeis kovo 10 d.

Kada sulauksime uraganų?

Virginija ŽYGIENĖ, Aplinkos apsaugos institutas. Klimato kaita tapo viena karščiausių temų – apie ją rašo žiniasklaida ir kalba politikai ar net į vakarėlį susirinkę draugai. Visgi dažnai kyla daug painiavos, kas iš tikrųjų yra klimato kaita. Peržvelgiame populiariausius mitus apie klimato kaitą.

Žemės klimatas visada keičiasi. Per 4,5 mlrd. metų žemės istoriją klimatas labai pasikeitė ir to nepaneigsi. Tačiau spartus atšilimas, kurį matome dabar, negali būti paaiškintas natūraliais atšilimo ir vėsimo ciklais. Tokie pokyčiai, kurie paprastai įvyktų per šimtus tūkstančių metų, šiuo metu vyksta gerokai sparčiau.

Pasaulinė temperatūra dabar yra aukščiausia nuo rekordų fiksavimo pradžios. Tiesą sakant, 17 iš 18 šilčiausių metų buvo užfiksuoti nuo 2001 – ujų. Šis daug greitesnis atšilimas susijęs su žmogaus veikla, pavyzdžiui, deginant anglį, naftą ir dujas, siekiant išgauti energiją pastatams šildyti, transportu ir medžių kirtimu. Mokslininkai perspėja, kad temperatūra ir anglies dvideginio (CO₂) koncentracija pakils iki precedento neturinčio lygio vos per porą šimtų metų.

Visuotinio atšilimo nėra, nes lauke vis dar šalta. Šis argumentas grindžiamas klaidinga

prielaida, kad klimato kaitos pokytis visur bus vienodas. Iš tiesų kai kuriuose regionuose, pavyzdžiui, žemės ašigalyje vidutinė temperatūra kils daug smarkiau nei arčiau pusiaujo. Neginčijama, kad ir toliau bus šaltų dienų ir naktų, tačiau vidutinė žemės paviršiaus temperatūra didės visame pasaulyje – tai ne tik padidins karščio ir sausrų tikimybę, bet ir sukels pokyčius mūsų natūraliose klimato sistemose. Dėl to ekstremalūs oro reiškiniai taps labiau tikėtini ir skaudesni. Pavyzdžiui, uraganai ir audros intensyvės, judės lėčiau ir užtruks ilgiau.

Beje, mokslininkai dažniausiai vartoja terminą „klimato kaita“, o ne tiesiog „globalinis atšilimas“, nes jis tiksliau atspindi šiltėjančio klimato padarinius planetai ateityje.

Saulė atsakinga už visuotinį atšilimą. Iš tiesų praėjusio amžiaus aštuntajame dešimtmetyje kai kurie mokslininkai visuotinį atšilimą siejo su padidėjusiu saulės aktyvumu. Tačiau pastaruosius 35-ius metus į žemę patenkančios saulės energijos kiekis sumažėjo, o temperatūra žemėje vis dar kyla. Tai reiškia, kad visuotiniam klimato atšilimui įtakos turi kiti veiksniai, o būtent stipresnis šiltnamio efektas, kurį sukelia žmogaus veikla.

Žmonių veikla išskiria nereikšmingą CO₂ kiekį, todėl negalime būti visuotinio atšilimo priežastimi. Jungtinių Tautų duomenimis, žemėje vykstantys natūralūs procesai kasmet išskiria apie 750 mlrd. tonų CO₂, kai dėl žmonių veiklos, pavyzdžiui, 2018 metais susidarė tik dar 35 mlrd. tonų CO₂. Pats CO₂ nesukelia problemų – kasmet augalai ir miškai iš atmosferos pašalina bei sukaupia didelius kiekius CO₂ ir tai yra natūralios pasaulio ekosistemos dalis.

Problema ta, kad dabar CO₂, kurį augalai ir miškai gali sugerti, yra itin daug (tokio CO₂ lygio atmosferoje nebuvo jau 800 000 metų). Dėl kasamo ir deginamo iškastinio kuro į atmosferą patenka didžiulis kiekis CO₂, o jo absorbuojamas kiekis mažėja dėl visame pasaulyje vis daugiau kertamų miškų. Šiuo metu sugerama tik apie 85 proc. CO₂, daugiausia pasaulio vandenynuose, o tai sukelia destruktivų vandenynų rūgštėjimą.

Klimato kaita – ateities problema. Praėjusiais metais žymiausi pasaulio mokslininkai, tyrinėjantys klimato kaitą, perspėjo, kad tėra 12 metų tam, kad būtų apribotas visuotinis atšilimas iki 1,5 laipsnio Celsijaus ir išvengta klimato krizės.

Jau dabar vyksta niokojantis klimato kaitos poveikis pasaulinei maisto tiekimo grandinei, didė-

jančiai migracijai, konfliktams, ligoms ir pasaulio nestabilumui, ir situacija tik blogės, jei nedelsiant nebus imtasi veiksmų. Žmogaus sukelta klimato kaita yra didžiausia šių laikų aplinkos krizė, kelianti grėsmę planetos ateičiai.

Atsinaujinanti energija yra per brangi. Atsinaujinanti energija kadaise buvo laikoma brangia, nepraktiška alternatyva iškastiniam kurui ir tai yra labai pasenęs įsitikinimas. Atvirkščiai – saulės energija ir sausumos vėjas yra pigiausi elektros gamybos būdai, palyginti su energijos gamyba naudojant dujas, branduolinių ir iškastinį kūrą.

Atsinaujinanti energija gali veikti tik tada, kai nėra debesų ir vėjo. Realybė yra tokia, kad pramonė kuria naujus elektros kaupimo ir paklausos valdymo piko metu instrumentus, o tai reiškia, kad net jei saulė nešviečia arba nepučia vėjas, vis tiek galima pasikliauti atsinaujančiais energijos šaltiniais.

Gyvūnai prisitaikys prie klimato kaitos. Būkime atviri, ne visi augalai ir gyvūnai prisitaikys. Su klimato kaita susiduriantys augalai, gyvūnai ir paukščiai turi dvi galimybes išgyventi: judėti arba prisitaikyti. Jau yra keletas rūšių, kurios pradėjo prisitaikyti prie klimato kaitos.

Atsižvelgiant į klimato kaitos greitį, daugeliui rūšių neįmanoma pakankamai greitai prisitaikyti,

kad neatsiliktų nuo besikeičiančios aplinkos. Keliai, miestai ir užtvankos naikina gyvūnų buveines, todėl judėti tampa vis sunkiau. Tiems, kurie negali judėti ar prisitaikyti, ateitis neatrodo šviesi.

Žmonių turėtų būti mažiau. Tai nėra teisinga, tačiau akivaizdu, kad planeta nepajėgs išlaikyti augančio gyventojų skaičiaus. Dėl to itin svarbu kuo greičiau pereiti prie 100 proc. atsinaujančios energijos ir tvariai naudoti mūsų planetos išteklius. Būtina, kad politikos ir verslo lyderiai imtųsi drąšių ir skubių veiksmų klimato krizei spręsti ir gamtai atkurti.

Kinija yra vienintelė už klimato kaitą atsakinga šalis. Nepaisant to, kad Kinija yra viena didžiausių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetėjų, ji šiuo metu yra ir tarp didžiausių investuotojų į atsinaujančius energijos šaltinius.

Klimato kaita yra pasaulinė problema, ir kiekviena šalis yra atsakinga, kaip sumažinti neigiamus padarinius.

„Mokslininkai sutaria, kad klimato kaita sukelia žmogaus veikla. Vienas iš galbūt pačių pavojingiausių mitų, kad kažką keisti jau per vėlu. Nereikia būti mokslininku, kad suprastum, koks svarbus gali būti kiekvieno žmogaus, ne tik šalies, apsisprendimas pradėti gyventi tvariau ir tausoti aplinką“, – sako Aplinkos apsaugos instituto vadovas Alfredas Skinulis.

Kokios naujienos šiemet turistus vilios kelionėms Lietuvoje,

apžvelgia nacionalinė turizmo skatinimo agentūra „Keliauk Lietuvoje“ ir turizmo informacijos centrai.

Pirtis ant siauruko bėgių. Vasaros sezono naujovė – kelionė pirtelėje į vandens telkinį. „Įrengsime vagoną-pirtelę ir bus galima keliauti kaitinantis pirtelėje, o nuvykus išsimaudyti viename ar kitame vandens telkinyje bei grįžti į pradinį tašką“, – planuoja VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ atstovai.

Muziejus ant vandens. Karinę tarnybą baigusio laivo „Sūduvis“ antrasis gyvenimas – muziejus ant vandens. Tai bus pirmasis tokio tipo muziejus Lietuvoje. Lietuvos jūrų muziejaus komanda ketina įgyvendinti laivo transformaciją ir į jį svečius priimti nuo 2022 m. pavasario antrosios pusės.

Gondolos Trakuose. Šie metai Trakams ypatingi – miestas švęs 700 metų jubiliejų! Ta proga Trakų svečių laukia nemažai šventinių netikėtumų, tarp kurių – ir galimybė paplaukioti gondolomis.

Nakvynė Gamtos mokykloje. Kuršių nerijoje šiemet turėtų iškilti dvi naujos Gamtos mokyklos – Smiltynėje ir Nidoje. Jose ketinama ne tik įrengti laboratorijas, bet ir nakvynės vietas iš toliau atvykusiems vai-

kams, organizuoti žygius tyrinėti gamtos.

Meko pėdsakais. Biržų kraštas – avangardinio kino kūrėjų brolių Jono ir Adolfo Mekų gimtinė. Šiemet jau galima užsisakyti ekskursiją „Jono ir Adolfo Mekų keliais“ po svarbiausius brolių Mekų gyvenimo vietas Biržų krašte.

Į tarpukario banką. Kretingoje šiemet pristatoma nauja ekskursija „Kur kvepia pinigais“. Jos metu – unikali galimybė patekti į nebeveikiančią tarpukario banką, pamatyti bankininko butą ir slaptas pinigų saugyklas.

Po Klaipėdą – kitaip. „Laikas kartais pėdina kaip lėtas milžinas palikdamas už nugaros vien griuvėsius miesto gatvėse ir žmonių gyvenimuose. O kartais moka būti mažas mažas, lyg atomas, jog nei žmogus, nei miestas nesugeba jo tokio pastebėti“. Birželio-rugsėjo mėnesiais kitokiai pažinčiai su uostamiesčiu kviečia „Taško“ teatras, pristatantis teatralizuotų istorinių ekskursijų ciklą po Klaipėdą.

Miltuotos istorijos. Sodėliškių dvare (Biržų r.) – edukacinė programa „Vėjo malūno paleidimas“. Jos metu apsilankysite

vieninteliame Lietuvoje veikiančiame 1924 m. vėjo malūne, susipažinsite su jo istorija, veikimo principais. Pats malūnininkas pasakos ir rodys, kaip malami grūdai, kiekvienas galės parsivežti šviežių miltų.

Dvariška degustacija. Ilzenbergo dvaras (Rokiškio r.) pakvies į iškylą elektriniu kataranu Ilgio ežere degustuojant Ilzenbergo dvaro produkciją.

Atgiję veidrodžiai. Lazdijuose atvėrė laisvės kovoms ir jų aukoms atminti ir įamžinti skirtas muziejus. Buvusio NKVD, KGB ir kitų struktūrų pastato rūsyje išlikusios kankinimo kameros, kurios girdimos laisvės kovotojų istorijos, per du pastato aukštus įrengtos interaktyvios bei šiuolaikiškos ekspozicijos, sendintuose veidrodžiuose perspina praeities ir dabarties motyvai.

Šiaulių simbolis – Šv. Apaštalu Petro ir Pauliaus katedra po renovacijos visus pakvies į 65 metrų aukščio bokšte įrengtą apžvalgos aikštelę. Bokšte taip pat bus archeologinių radinių bei bažnytinio meno kūrinių galerija.

Muziejus buvusioje raketinėje bazėje.

Po rekonstrukcijos atvertas Lietuvos laisvės kovų ir tremties muziejus Kopūstėlių bazėje (Ukmergės r.). Muziejus papildytas didžiule ekspozicine – edukacine erdve su 1918 m. Pirmojo pėstininkų didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino pulko ekspozicija.

Punios piliakalnis (Alytaus r.) pasitiks išgražėjęs ir pritaikytas patogiam lankymui: įrengtos apžvalgos-poilsio aikštelės, atnaujintais takais ir laiptais nusileidus iki Nemuno, terasiniais laiptais galima apeiti visą piliakalnį. Papėdėje laukia laiptuotas Nečiukų šaltinis.

Po meteorito kraterį. Ukmergės miestas Vepriai garsėja kaip įsikūręs pačiame meteorito krateryje. Maršrutas „Gamtos ir kultūros paminklai Veprių krašte“, kuris padės geriau susipažinti su žymiausiais objektais: Veprių dvaru, Slabados piliakalniu, Veprių Kalvarijomis.

Nuotykių trasos. Šalia Varėnos miesto nuo gegužės mėnesio atsiras naujos orientavimosi trasos – 3 iš jų gretimuose miškuose (Šeimos, Vaikų ir Nuotykių trasos), o viena apims miesto objektus.

Ilzenbergo dvaras (Rokiškio r.)

Aukščiausias Lietuvoje pėsčiųjų ir dviračių tiltas (projekto aut. V. Karieta) Alytuje